

Pokračování programu ZELENÁ ÚSPORÁM pomocí prostředků z Evropských fondů

NOVÉ ZDROJE FINANCOVÁNÍ PRO ÚSPORY ENERGIE V BUDOVÁCH V ČR Z EVROPSKÝCH FONDŮ – REALOKACE ERDF

Evropský parlament a Rada Evropské unie umožnily v dubnu 2009 v rámci protikrizového balíčku navýšení celkové alokace pro energetickou účinnost v budovách, včetně obytných, na 4% z ERDF:

"1a. V každém členském státě jsou výdaje na zlepšení energetické účinnosti a na využití obnovitelné energie ve stávajících budovách způsobilé do výše 4 % celkového přidělu z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Členské státy vymezí ve svých vnitrostátních předpisech kategorie budov způsobilých k financování v souladu s čl. 56 odst. 4 nařízení (ES) č. 1083/2006 v zájmu podpory sociální soudržnosti."¹

V České republice to znamená možnost využít **celkem 15,9 miliard Kč** pro tento účel, **oproti pouhým 1,5 miliardám Kč** pro budovy z ERDF (v rámci IOP 5.2b Regenerace bytových domů) a navíc k 12,4 miliardám Kč pro veřejné budovy (OPŽP 3.2), které jdou ale z FS.

PODMÍNKY ALOKACE:

Podporu z ERDF lze využít **na rezidenční budovy** a to i soukromé, v případě, že je dodržena **podpory sociální soudržnosti** podle článku 158 Smlouvy o Evropském společenství. Cílem má být „snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů, včetně venkovských oblastí“. Definice podpory sociální soudržnosti závisí z velké míry na členských státech. Pro účely využití ERDF pro budovy by bylo možné využít ve zdůvodnění soudržnosti například tato kritéria:

- družstevní bydlení, nekvalitní bytový fond – panelové domy
- regiony ohrožené znečištěním ovzduší
- venkovské oblasti
- oblasti se zvýšenou nezaměstnaností – podpora místního stavebnictví

Jedná se o **4% z dané celkové alokace ERDF**, nejedná se o nové prostředky – je třeba hledat rezervy v čerpání z ERDF. V OPŽP zbývá z k vyčerpání

1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 397/2009 ze dne 6. května 2009, kterým se mění nařízení (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, pokud jde o způsobilost investic do energetické účinnosti a obnovitelné energie v oblasti bydlení

cca. 43% z ERDF, celkem asi 17 miliard Kč rozdělených do 8 prioritních podos (5.1 – 7.1), nalezení významnější částky pro případnou realokaci v dostatečné výši by bylo zřejmě obtížné.

V dalších operačních programech ale existují výrazně vyšší rezervy:

Operační program ²	Celková alokace ERDF, 2007 – 2013, mil. Kč	Projekty s vydaným Rozhodnutím/ podepsanou smlouvou %	Alokace k vyčerpání v procentech	Alokace k vyčerpání mil. Kč
Výzkum a vývoj pro inovace	59633,9	35,5	64,5	38463,87
Podnikání a inovace	88026,2	53,8	46,2	40668,1
Integrovaný operační program	45700,2	55,5	44,5	20336,59
Životní prostředí	20326,8	21,8	78,2	15895,56

Podle Nařízení, které zvyšuje alokaci, by bylo možné také využít **zjednodušené financování**, které by bylo vhodnější v případě žadatelů z obytného sektoru: „Evropský účetní dvůr ve své výroční zprávě za rok 2007 doporučil, aby byly legislativní orgány a Komise připraveny přehodnotit návrh budoucích výdajových programů a náležitě zvažily zjednodušení základu pro výpočet způsobilých nákladů a větší využití jednorázových nebo paušálních plateb místo úhrady "skutečných nákladů".“

Možnosti zařazení dodatečné alokace do finančních mechanismů:

- 1. Rozšíření Integrovaného operačního programu:** současný IOP (priorita 5.2b) umožňuje regeneraci bytového fondu (nejen zateplení) v sídlištích v městech nad 20.000 obyvatel v několika přesně vymezených sociálně ohrožených lokalitách. Bylo by třeba OP otevřít, rozšířit tak, aby jej bylo možné aplikovat na další domy, zároveň zpřísnit kritéria energetické efektivity a omezit další uznatelné náklady.
- 2. Rozšíření OPŽP:** vzhledem k tomu, že současná priorita 3 je financována pouze z Fondu soudržnosti, bylo by třeba zřejmě vytvořit zcela novou osu pro obytné budovy a najít prostředky pomocí realokace dalších fondů. Pro tuto osu by se musela vypracovat nová pravidla včetně administrace a aparátu pro příjem vysokého počtu žádostí.
- 3. Pokračování programu Zelená úsporám:** v této variantě by došlo k propojení zdrojů z Evropských fondů s programem ZÚ, kdy by se program Zelená úsporám rozšířil tak, aby uchazeči o dotaci v programu mohli využít fondů EU. I tady by musela zřejmě vzniknout nová osa OPŽP pro obytné budovy, s nutností nalezení prostředků pro realokaci včetně administrace směrem k Platebnímu a certifikačnímu orgánu a Evropské komisi. Pravidla programu by mohla být nastavena pro uchazeče podobně jako současná ZÚ s nutnými omezeními z hlediska (byť relativně volné) podmínky podpory sociální soudržnosti, bylo by možné využít zjednodušeného financování pomocí paušálních částek, jak je zmíněno v Nařízení (viz. výše). Pro administraci osy směrem k žadatelům by mohl být využit současný aparát Zelené úsporám.

Pokračování Zelené úsporám by využilo známosti a oblíbenosti tohoto programu pro efektivní rozdělení fondů ERDF a jejich využití místo oblastí, kde hrozí nedostatečné čerpání. Ačkoli jde o složitější variantu, mohla by přinést nejlepší výsledky a umožnit pokračování tohoto oblíbeného programu i v době, než se podaří překlenout výpadek financování mezi prodejem AAUs a náběhem výnosů z ETS.

Postoj Evropské komise

Vzhledem k tomu, že sama Komise iniciovala tuto změnu v alokaci prostředků ERDF a vzhledem k celkovému směřování strategických dokumentů, se kterými Komise přichází, například Evropa 2020, ke zvýšenému důrazu na energetickou efektivitu a nezávislost, lze očekávat, že by Komise proti realokaci prostředků tímto způsobem nebránila. Z hlediska České republiky by to znamenalo nalézt vnitřní shodu na principech a oblastech realokace. Zároveň by ČR musela vyvinout iniciativu a stát se do jisté průkopníkem v této oblasti, neboť jen málo členských států zatím využilo této možnosti. To by na druhé straně bylo konzistentní s dřívějším postupem ČR, která tuto možnost využití ERDF v EU prosazovala.